

wat we ons zelf verbeelden of inbeelden; en het juiste licht kan hierover eerst opgaan, zoo we tot het inzicht komen, dat bij den Heere onzen God ons beeld er was; eer Hij ons in dit beeld met vleesch en bloed schiep.

We mogen de mindere beduidenis van het beeld uit ons leven niet op den Heere onzen God overbrengen.

De groote betekenis van het „beeld Gods“ bewijst het tegendeel.

Dr. A. K.

„Zonder den Heere“?

En nu, ben ik zonder den Heere opgetogen tegen dit land, om dat te verderven? De Heere heeft tot mij gezegd: Trek op tegen dat land, en verdorft het.

Jesaja 36: 10.

Van „zonder den Heere“ iets beginnen of ondernemen, is sprake in tweeërlei zin.

1. Kan willen zeggen, dat we met ons plan, ons voortnemen, ons bedoelen tegen den Heere onzen God ingaan, maar 't kan ook beduiden, dat we van wal steken zonder de hulp des Heeren voor de vaart biddende te hebben ingeroepen.

Toen Rabsaké spottend aan Hiskia's afgezanten vroeg: „Denkt ge dat ik zonder den Heere, d. i. buiten Jehovah om, tegen Jerusalem optrok? doelde deze God hoorende Babylonische generaal er op, dat Israël zijn toekomst verzondigd had, zodat Jerusalem's val voor de deur stond, en zijn optrekken tegen Israels hoofdstad derhalve slechts uitvoering van Gods bevel en beschikking was. Hij toog tegen Jerusalem op, om Sion te verderven. Hij beoogde alsook wat ook in Gods bestelling lag. En daarom krenkte hij Eljakim en Sebnas nog eens zoo bitter als 't maar kon, door hun af te vragen: „Denkt ge, dat ik Rabsaké, optrok zonder den Heere?“

In dien zin nu past dit in ons leven niet. Rabsaké zal, eer hij optrok tegen Jerusalem, wel gehoord hebben van wat de profeten in Israël tegen Jerusalem geprofeet hadden. Hij had in Jerusalem natuurlijk zijn spionnen. Nu waren Jesaja's profetieën niet in 't verborgene gesproken. Heel Jerusalem wist ervan, hoe Jesaja Israels Koning, in Jehovah's naam, met den ondergang van Jerusalem gedreigd had. Bij die profetie sloot Rabsaké zich nu aan. Die profetie dreigde juist met wat hij najog. En er was dus grond voor zijn spottal. Immers die profetie was geen verminning van den Profet, doch hem geïnspireerd door den Heiligen Geest. Maar juist daarom is dit op ons leven niet over te brengen. Wij toch ontvangen geen openbaring van wat ons de toekomst brengen zal. We kunnen er naar gissen, en 't moeten te weten, maar zekerheid hebben we niet.

„Zonder den Heere“ optrekken, „zonder den Heere“ iets ondernemen, „zonder den Heere“ naar iets vragen, kan daarom bij ons alleen betekenen: iets doen, iets beoogen, iets ondernemen, zonder er den Heere in gekend te hebben, zonder zijn hulp er voor te hebben ingeroepen, en zonder zijn zegen er voor te hebben afgebeden.

En dit nu deelt feitelijk al het doen van ons menschelek leven in twee sferen in. Van de eene breede sfeer van allerlei lieden die geen rust kennen, en alles op touw zetten, en alles aandurven en alles aanpakken, zonder dat ze er ooit aan denken om er Gods hulp bij in te roepen, en daarnaast een o, zooveel kleinere sfeer van menschelek leven, waarin 't zoeken van den Heere bij alles vaste regel is geworden. Een kleine sfeer van geloovigen, die niets zonder Hem doen.

En nu zegge niemand, die dit leest: In die kleine sfeer beweeg ook ik me!

Vergeet toch niet, dat ook zij jong zijn geweest. En dat er in dat jonge leven zooveel ook door u gewaagd, nagejaagd en gezocht niet alleen, maar ook gedaan, beslist en volbracht is, waarbij ook door u aan een zoeken van Gods leiding en hulpe ternaauwernood gedacht werd.

Neem al aanstands de groote vraag, die voor elk jongmenschelek omstrekt hetzelfde levensjaar vanzelf opkomt: „Wat zal ik worden?“ Er wordt dan een keuze gedaan. Het voor en tegen van twee, drie levenskeuzen spelen dan in de verbeelding haar onderlinge concurrentie voor u af. Ge hoort wat vader u raadt, wat moeder uoogaarne zegt, wat een jonge vriend u aanprijst. Eindelijk is er in u zelf iets, dat u voorkeur doet geven. De keuze komt. Nu weet ge wat ge worden zult. En die keuze van 't oogenblik, die beslist nu voor heel uw leven.

Uiters gering alzo 't motief. En toch, leg uw oor eens te luisteren, en zie er eens achter te komen, hoeveel er onder de lieden in uw omgeving wel zijn, die, toen ze kinderen van 10 a 12 jaar waren, deze keuze met hun God op de knieën voldeed hebben. En zal 't dan niet, helaas, bij o zooveel geweest zijn? Gekozen zonder den Heere!

Keuze voor het huwelijk is even gewichtig. Nu, als 't daaraan toekomt, is men veelal eens zoo oud. Er is dan reeds meer nadanken, en ook vrome zin heeft dan reeds verder geleid. En toch, als ge op de conscientie af, één voor één al uw vrienden en kennissen ondervraagd hadt, hoeveel zouden er dan niet wezen, die bij een huwelijkskeuze met Mammon veel, met den Heere u God o, zoo weinig geraadpleegd hadden, en over hun huwelijkskeuze helaas zelf later klagen moesten? Gekozen zonder den Heere, gekozen zonder mijn God.

En zoo gaat 't aldoor in het leven.

Telkens staan we voor allerlei keuzen, die maar al te vaak beslissen over onze geheele toekomst. De keuze van een leermeester. De keuze van een vriend. De keuze van een huisgenoot, naar we zullen gaan wonen. De keuze tusschen twee betrekkingen, die ons worden aangeboden. De keuze van boekwerken die we ons voor een literatuur zullen aanschaffen. De keuze van een arts in geval van krankheid. De keuze van een uitgang in vacantiedagen. Kortom, heel ons leven door, staan we telkens en gedurig voor keuzen, die wel onbeduidend lijken, maar van van achteren bezien, toch zeer gewichtig voor heel onze verdere levensloop kunnen worden. Als het goed was, moest men dan ook welbezien niet één enkele van deze keuzen tot beslissing brengen zonder in Gods genade te zijn ingegaan en zijn leiding te hebben aangevraagd. En toch, zie 't maar bij u zelf, en ga 't maar nu bij uw beste vrienden, hoe dikwijls zijn we in ons leven in al zulke levenskeuzen niet enkel met onszelf te zake gegaan, zoodat er telkens te klagen viel? Gekozen zonder God!

Nu kan men ook hierin overdrijven en het leven onnatuurlijk maken. Tal en tal van kleine keuzen zijn er in ons leven, die van achter bezien heel gewichtig kunnen blijken, en dat er toch geen sprake van kan zijn, om al dit kleine en op zichzelf onbeduidende tot een voorwerp van gebod en van omgang met zijn God te maken. Als er een hang spoorwegongeluk gebeurd is, hoort men van achteren zoo vaak zeggen: Het was juist de trein waarmee ook ik zou vertrokken zijn. Toch zal niemand daaruit afleiden, dat we elken keer, dat we van huis moeten, de keus tusschen de twee, drie mogelijke uren van vertrek tot een voorwerp van smeking op de knieën maken. Dit zou zekelijk worden. Het zou de verkracht van 't leven breken. En ten slotte ontlaanden in ongelof aan Gods voorzienig bestel.

Bij wie voor een ernstige levenstaak staat, druk bezet is, en schier elk uur allerlei beslissing heeft te nemen, ligt juist in het steunen op de leiding en beschikking van Gods voorzienige zorg de kracht die het welagen verzekert.

Er is hier alzo te onderscheiden.

Er is een deel van ons leven, waar we met den gewonen loop van het dagelijksche leven schier onbewust doorheen wandelen, maar er is ook een ander deel van ons leven, waar we den weg van mijlpaal tot mijlpaal zelfbewust hebben te kiezen. En nu loopt 't er maar om, of ge bij wat op dien weg de richting van uw gang bepaalt, niet op u zelf drijft, maar elken morgen weer opwaakt in den verborgen omgang met uw God, onder het voortschrijden op den weg al de uren des daags de gemeenschap met wat boven is zoekt en geniet, en elken avond als ge u ter ruste zult begeven, indekt wat moegen u te wachten staat, en de rekening van den dag die dan 't komt, niet alleen opmaakt, maar opmaakt met uw God.

Is zoo uw normale, uw gewone leven, dan natuurlijk kan er niets gewichtigs, niets buitengewoons, niets van bijzondere betekenis zich straks voordoen, of uw eerste opzien zelfs naar boven, om de keur van uw God voor uw keuze in te roepen, en te vragen: Heere, wat wilt Gij?

En zoo komt 't ten slotte hierop neer, dat er zijn, die God kiezen in de ure van den nood, en buiten noodgeval het zonder den Heere stellen, maar dat Gods kind zoo gestadig in Gods omgeving verkeert, dat er ten slotte niets meer hem verrassen kan, en dat het hem van zelf onmogelijk is geworden, ook maar in eenige zaak van gewicht den doorslag te geven: zonder den Heere.

Dr. A. K.

Amsterdam, 3 Juli 1914.

Gaarne vestigen we de aandacht onzer lezers op een tweetal studien, die ons ter kennisneming werden toegezonden, en die zeker niet van belang ontbloot zijn voor wie op de hoogte wil blijven van de stroomingen op theologisch gebied in het buitenland.

De eene dezer studien is afkomstig van Dr. H. P. de Jong, die onlangs aan de Vrije Universiteit promoveerde, en na zijn terugkeer in Amerika al spoedig werd uitgenoodigd om een lezing te houden over de Christusbeschouwing in de Nieuwe Amerikaansche Theologie voor het studenten-corps Credimus ut intelligamus te Grand Rapids. Dat deze lezing op „veler verzoeken“ in het licht werd gegeven, is te verstaan, want Dr. de Jong heeft op zeer klare en duidelijke wijze aangegeven, hoe gevaarlijke elementen in de nieuwere ontwikkeling der Amerikaansche Theologie worden gevonden bij schier alle Kerken. De groote invloed, die vroeger op de Amerikaansche Theologie werd uitgeoefend door het Calvinisme, heeft plaats gemaakt voor den invloed van de Duitse filosofie en de Duitse Vermittlungstheologie. Tot welke droeve gevolgen dit aanleiding heeft gegeven, zelfs op het centrale punt van de belijdenis van den Christus, blijkt maar al te zeer uit wat Dr. de Jong mededeelt. Er is een afglijden gekomen van de Gereformeerde Theologie naar de Ethische, en de Ethische bleek de wegbereidster voor de Moderne. Onder het geroep van een reconstructie der Theologie, om haar meer met het denken van onzen tijd in overeenstemming te brengen, is men feitelijk tot een destructie overgegaan van de meest fundamentele geloofsartikelen. Het is zeker gelukkig, dat tegenover deze destructieve elementen nog tegenweer wordt geboden door het Princetoncollege van de Presbyteriaansche Kerk en de Theologische School te Grand Rapids; maar hoe dankbaar we hiervoor ook zijn, toch blijkt ook uit het betoog van Dr. de Jong hoe hard noodig het is, dat men in Amerika niet langer tevreden zij met Theologische scholen, maar principieel op heel het gebied der wetenschap optrede. De machtige invloed, die van de Duitse filosofie en Theologie uitgaat, kan men anders niet wederstaan. Het is meer dan tijd, dat de Gereformeerden in Amerika de handen ineenslaan om tot een Gereformeerde Universiteit te komen.

Van geheel anderen aard is de tweede studie, die een historisch-dogmatische uiteenzetting geeft van de Theologie van Albrecht Ritschl, die tot voor korten tijd in Duitsland toonaangevend was en ook in ons land invloed heeft uitgeoefend. De schrijver dezer studie, Dr. R. Kuipers, die daarmede aan de Groninger Hoogschool den doctorstitel verwierf, staat zeker niet op Gereformeerde standpunt; zij zelf komt er onoverholven voor uit, dat zijn sympathieën zich uitstrekken naar de moderne richting. Toch neemt dit niet weg, dat wij met groote belangstelling van dit proefschrift hebben kennis genomen; al laat de correctie veel te wenschen over, wat vooral bij een wetenschappelijk proefschrift te betreuren is, de uiteenzetting zelve van Ritschl's theologie is met groote getrouwheid en helderheid geschied. Wie met deze eigenaardige theologie op de hoogte wil komen en geen tijd heeft de werken van Ritschl zelf aan te schaffen, kan hier in een goed overzicht de voornaamste gedachten van Ritschl's stelsel samengevat vinden. De juiste verdeling der stof, het getrouw weergeven van Ritschl's gedachten, de

waardeering van Ritschl's persoon en streven, geven van de objectiviteit en wetenschappelijkheid aanleg van dezen jongen doctor een goeden indruk, terwijl de uitvoerige kritiek op Ritschl's stelsel aan het einde, al gaat ze van moderne premissen uit, veel behelst, waarmede ook wij ons kunnen vereenigen.

Doorzenden.

Dr. de Moor van 's Gravenhage zendt ons het volgende schrijven:

Doorzenden?

Hoogachtbare Redactie!

Nu onze Particuliere Synodes weder gehouden zijn, zou ik gaarne uw oordeel willen weten over ene zaak, waarin deze vergaderingen een verschillende praktijk volgen. Meermalen vinden wij op hare tafel, vooral in een jaar, waarin de Generale Synode samenkomt, voorstellen of verzoeken van gemeentelieden, kerken of classes, met den wensch dat de Particuliere Synode deze overname of daaraan adhaesie betuigt, doch in elk geval ze doorzende naar de Generale Synode. Sommige Particuliere Synodes volgen nu de praktijk, dat zij, al of niet met adhaesiebetuiging, aan zulke verzoeken voldoen. Andere daarentegen weigeren doorzending, wanneer het voorstel niet door haar wordt overgenomen.

Het komt mij voor, dat de laatste praktijk de juiste is. Wij hebben geen hiërarchie, zoodat de Generale Synode alleen kan oordeelen over stukken, die haar via kerkeraad, classis of particuliere Synode worden toegezonden. Ieder is bevoegd zich tot de Generale Synode te wenden, en deze behandelt zijn zaak, tenzij blijkt, dat de mindere vergaderingen haar kunnen afhandelen. De „g. n. kerkelijke weg“ voor het inzenden van voorstellen lijkt mij een hiërarchisch inkrauspel, wanneer de bedoeling daarvan anders is dan sterker te staan door den steun van kerkeraad, classis en particuliere Synode. Deze laatste vergaderingen zijn toch ook geen briefwisselers, en behoeven niet het werk te doen, dat anderen zeer wel zelf kunnen verrichten.

Stelt een kerkeraad, classis of een groep particulieren er prijs op, dat meerdere vergaderingen haar voorstellen en verzoeken beoordeelen en steunen, dan moeten zij, dunkt me, toch ook wanneer deze besluiten zulks niet te doen, daarin aanleiding vinden om nog eens deugdelijk te overwegen, of er geen reden is om het voorstel of verzoek terug te nemen. Zijn ze zóó van de deugdelijkheid overtuigd, dat zij het ook ondanks het afkeurend oordeel der meerdere vergaderingen wenschen te handhaven, dan kunnen zij het immers toch zelf ter Generale Synode brengen.

Daarom geloof ik, dat met de praktijk van het „doorzenden“ van voorstellen enz., waarmede geen adhaesie betuigd wordt of waarover men zich niet uitsprak, moet gebroken worden. Maar ik kan mij vergissen, en zou daarom het zeer op prijs stellen, uw gevoelen in dezen te mogen weten. Wellicht kunt u ook uit de geschiedenis onzer kerken dienaangaande iets mededeelen.

Hoogachtend

Uw di. en. en. br.,

I. C. DE MOOR.

's Gravenhage, 27 Juni 1914.

Gaarne verleen ik aan dit schrijven plaats, omdat ook naar het ons voorkomt, hier een onjuiste kerkelijke weg bewandeld wordt.

Dat een Kerkeraad voorstellen inzendt bij een Classis of Provinciale Synode, ten einde dit voorstel met steun van Classis of Provinciale Synode ter Generale Synode te brengen, is recht. De bedoeling is dan, dat zulk een voorstel als voorstel der Provinciale Synode ter Generale Synode zal komen. Maar zeker is het niet gewenscht, dat zulk een voorstel van een Kerkeraad of Classis door de Provinciale Synode eenvoudig worde „doorgezonden“. Volkomen terecht merkt Dr. de Moor op, dat dit den indruk zou doen ontstaan, alsof alleen langs „hiërarchischen weg“ stukken bij de Generale Synode als „hoogste bestuurs“ konden worden ingezonden. En dat is met ons Kerkrecht in strijd. Elke Kerkeraad en elke Classis kan direct in zaken van algemeen belang naar de Generale Synode zich wenden. Een tusschenpost is niet noodig, en overbodige dingen zijn schadelijk.

Slecht ingelicht.

Dat politieke bladen meer dan vroeger hun aandacht schenken aan kerkelijke quaesties en kerkelijke vergaderingen, is op zich zelf een verblijdend teken, ook al mag de vraag gesteld worden of deze belangstelling niet soms een zeer sterk politiek bijmaakje heeft.

Al te gek wordt het echter, wanneer deze berichten afkomstig zijn van correspondenten, die blijkbaar van ons kerkelijk leven niets af weten en er dan maar op los fantaseren.

Vooraf de correspondent in de Telegraaf, die bijzonder zijn aandacht gewijd heeft aan onze Gereformeerde Kerken, toont telkens weer de klok te hebben hooren luiden, maar niet te weten, waar de klepel hangt.

Zoo nu weer aangaande de actie, die gaande is in onze Kerken om de emeritaatsregeling herzien te krijgen. Volgens dezen correspondent zou de bestaande emeritaatsregeling te danken wezen aan Dr. A. Kuiper, die op de Generale Synode te Utrecht in 1896 op overtuigende wijze wist aan te toonen, dat een algemeene Kas niet in het belang der Kerken was.

Nu is de Synode in 1896 niet te Utrecht maar te Middelburg gehouden, en is degene, die destijds het beginsel in Art. XIII neergelegd, bepleit heeft, niet Dr. A. Kuiper, maar Dr. H. H. Kuiper geweest.

Wanneer de Telegraaf wil ingelicht worden omtrent onze kerkelijke zaken, zal ze naar een correspondent moeten omzien, die beter op de hoogte is.

Nieuw Calvinisme.

Een onzer lezers, die in moderne kringen kennis heeft, ontving van een hummer ter lezing de bekende brochure van Prof. Eerdmans over de Theologie van Dr. A. Kuiper, waarin deze hoogleraar trachtte aan te toonen, dat het oud-Calvinisme van Calvin hemelsbreed verschilt van het neo-Calvinisme van Dr. A. Kuiper en de laatste genoemde feitelijk op het standpunt der modernen is overgegaan. Waar men van moderne zijde onzer lezer trachtte wijs te maken, dat deze brochure nog nimmer weerlegd was en ook niet weerlegd kon worden, omdat de aangevoerde bewijzen onomstootelijk waren, vraagt hij ons, wat hij daarop antwoorden moet.

Nu kunnen we op deze brochure van Prof. Eerdmans, die reeds vijf jaar geleden geschreven werd, thans niet in bijzonderheden ingaan om het onjuiste van Prof. Eerdmans voorstelling aan te toonen. Feitelijk behoeft dit ook niet, want ieder, die met onze Gereformeerde Theologie op de hoogte is, weet wel, hoe Prof. Eerdmans door deze brochure alleen getoond heeft, dat hij noch van Calvin noch van Dr. A. Kuiper behoorlijk studie heeft gemaakt. Er komen in deze brochure dan ook zoo dwaze vergissingen voor, dat men zich eigenlijk niet verbazing afvraagt, hoe het mogelijk is, dat niet een gewone leek, maar een professor in de Theologie zulke bokken schieten kon. Dr. Hylkema, evenzeer een modern theoloog, die op het verschil tusschen het oud- en nieuw-Calvinisme wees in een lijvig boekwerk, begint dan ook met eerst op alle door Prof. Eerdmans aangevoerde punten den Leidschen hoogleraar geheel in het ongelijk te stellen. „Het is geen gewaagde veronderstelling, zegt hij, dat bijna elke bladzijde van Eerdmans' reeds genoemde studie, ja de hoofdpunten van het betoog, menigen der zake kundigen gereformeerde in verzet zal doen komen“ (blz. 21). En hij toont dan met uitvoerige citaten uit Calvin aan, hoe juist datgene wat Prof. Eerdmans als nieuw-Calvinisme en als afwijking van de oude Gereformeerde Theologie had voorgesteld, letterlijk evenzoo bij Calvin te vinden is en door al onze Gereformeerde vaders in beleden. Scherper en afdoender critiek dan door Dr. Hylkema is geleverd op dit geschrift van zijn geestverwant, is wel niet denkbaar. En wanneer de modernen met wie onze lezer in aanraking kwam, beween, dat het geschrift van Prof. Eerdmans onwederlegd bleef, omdat het onwederlegbaar zou zijn, laat hij dan maar gerust antwoorden, dat geen Gereformeerde het behoeft te weerleggen, omdat dit reeds op de meest afdoende wijze door Dr. Hylkema was geschied.

En wel heeft Dr. Hylkema, die ongetwijfeld veel meer studie van de oude en nieuwe Gereformeerde theologie heeft gemaakt, in bovengenoemde studie getracht de fout van Prof. Eerdmans te verbeteren en op meer steekhoudende gronden het verschil tusschen oud en nieuw Calvinisme aan te toonen, maar aan het slot van zijn betoog werpt ook hij de stelling van Prof. Eerdmans toch weer omver, dór te beweren, dat er trots het verschil zeker een diepere eenheid bestaat tusschen oud en nieuw Calvinisme en dat beide stelsels denzelfden naam kunnen dragen, omdat zij op ééne grondgedachte rusten en uit één beginsel zijn opgebouwd. Heeft men van Gereformeerde zijde het geschrift van Prof. Eerdmans laten rusten omdat het metterdaad te onbeduidend was, om voor weerlegging in aanmerking te komen, aan de studie van Dr. Hylkema is daarentegen genoeg aandacht geschonken, en niet alleen is in ons Theologisch Tijdschrift een uitvoerige weerlegging verschenen, maar ook Dr. Kronmijl heeft in de Stemmen des Tijds een zakelijke critiek op deze studie geleverd. En voorts mogen we onze lezer, wanneer hij meer over dit onderwerp weten wil, wel verwijzen naar de magistrale oratie van Prof. Bavinck over Modernisme en Orthodoxie in 1911 gehouden, waar ditzelfde vraagstuk grondig en afdoende behandeld is geworden; een oratie, die door de modernen nog altoos niet is weerlegd!

De strijd in de Hervormde Kerk.

De strijd in de Hervormde Kerk gaat door en evenals in 1886 concentreert deze strijd zich in hoofdzaak om de aanneming der nieuwe lidmaten. Daar ligt de sleutel der positie. Indien de modernen ongestoord tot de Kerk als leden met volle rechten kunnen worden toegelaten, dan gaat het belijdend karakter der Kerk steeds meer te loor.

Vandaar de strijd in Bennekom, waar niet alleen de predikant van Renkum, maar ook andere ringpredikanten zich bezwaard hebben verklaard om den Dienst waar te nemen, trots het classicale dreigement.

Vandaar de strijd in Groningen, waar de Kerkeraad, om aan de willekeur der moderne predikanten, die de belijdenisvragen op eigen houtje veranderden, een eind te maken, nu een stel belijdenisvragen formuleerde en deze voor alle predikanten verplichtend stelde; vragen die een moderne „aanneming“ niet te goeder trouw met ja beantwoorden kan. Natuurlijk dat Dr. Hulsman, de afvallige, bij het Classicaal Bestuur in hooger beroep ging.

Vandaar de strijd in Alphen, waar de Kerkeraad trots de uitspraken van de „Hoogere Besturen“ nog altoos volhardt in zijn verzet om de nieuwe leden in te schrijven, en nu wel schorsing van de ambtsdragers volgen zal.

En vandaar de thans uitgebroken strijd te Delft, waar de Kerkeraad evenzeer weigert, de moderne leden, die de predi-

kant te Rijswijk belijdenis hebben gedaan, op zijn boeken in te schrijven en het geschrift voor het Classicaal Bestuur heeft gebracht.

Zoo „kriselt“ het overal.

Voor ons een verblijdend teken. Want deze crisissen toonen, dat de doodslap week, dat er weer leven komt, dat men opnieuw voor de belijdenis der waarheid het durft opnemen.

Indien er nu ook maar de moed der volharding mag wezen.

Wie getrouw is tot het einde toe, die, maar ook die alleen, zal de overwinning behalen.

Het doctoraat.

XVII (Slot).

De door God gestelde grenzen in het leven mag de Kerk niet uitwischen. Dat is het echt Gereformeerde beginsel, dat door onze vaders tegenover de Roomsche Kerk is gehandhaafd. Waar de Roomsche Kerk alleen opkomt voor de belangen der Kerk, altoos er op uit is, de macht der Kerk uit te breiden en alle terreinen des levens aan de Kerk wil onderwerpen, daar zijn onze Gereformeerde vaders opgekomen voor de Sovereiniteit Gods en hebben ze uit diep eerbied voor die Sovereiniteit Gods, die de levenskringen indeelde en aan elk zijner schepelingen zijn eigen levenswet schonk, aan de Kerk de bevoegdheid ontzegd om op het gebied van de School der wetenschap als gezaghebbende op te treden, hetzij door Universiteiten te stichten, hetzij door aan deze Hoogescholen het promotierecht te verleenen. Noch het verleenen van zulke wetenschappelijke titels zelf, noch het toekennen van de bevoegdheid om zulke wetenschappelijke titels te verleenen, behoort tot de taak en roeping der Kerk. Het zou daarom een zeer ongereformeerde daad wezen, een daad, die lijnrecht zou indruischen tegen de Gereformeerde beginselen, wanneer de Synode toch zulk een bevoegdheid zich aanmatigen ging.

Als laatste bezwaar zij hieraan toegevoegd, dat nog afgezien van de vraag naar de bevoegdheid der Synode om dit promotierecht toe te kennen, het ook uit wetenschappelijk oogpunt een zeer bedenkelijke zaak zou wezen, wanneer een Theologische School, die geheel los en op zich zelf staat, dit promotierecht ging uitoefenen. Wel is er geen geschreven wet, die dit verbiedt, en kan elke school wetenschappelijke titels naar willekeur uitdelen, maar wie deze wetenschappelijke titels hoog wil houden en ze niet tot een aansluiting en bespotting bij de wetenschappelijke wereld wil maken, heeft toch rekening te houden met de eischen, die en de historie en de algemeene usantie voor het verleenen dezer titels stellen. En des te meer geldt dit voor de Theologie, omdat juist deze wetenschap er steeds op uit is geweest, om de doctorstitel hoog te houden en hem niet dan in gevallen van werkelijke wetenschappelijke bekwaamheid toe te kennen. Juist omdat voor kerkelijke ambten de doctorstitel niet geëischt wordt, zoodaars voor andere betrekkingen in de maatschappij, hebben de Theologische faculteiten vooral in het buitenland dezen wetenschappelijke graad slechts zelden toegekend en er steeds voor gewaakt, dat de graad van Doctor in de Theologie niet een sieraad der ijdelheid werd. Hoe licht anders de betekenis van den doctoralen titel beneden het wetenschappelijk peil daalt, ziet men in Amerika, waar de meest onbeduidende scholen en schooltjes doctorsdiploma's uitreiken, die soms zelfs tegen geld te koop zijn en wier waarde op de wetenschappelijke markt met scheurpapier gelijk staat. In Amerika zelf begint hier reeds verzet tegen te komen en hebben de voornaamste Universiteiten zich verbonden om geen andere doctorstitels te erkennen, dan die van bekende Universiteiten afkomstig zijn. En het zou waarlijk niet voor de Gereformeerde Kerken in Nederland pleiten, wanneer ze in een land, waar de wetenschappelijke titels altoos op hoog peil werden gehouden, gingen meewerken om de waarde dezer titels te verlagen.

En dit zou metterdaad geschieden, wanneer de Generale Synode het promotierecht ging toekennen aan haar Theologische School; want tot dusverre gold als algemeene regel, dat deze graden alleen konden verleend worden door den Senaat eener Universiteit, maar niet door een Theologische School en zelfs niet door een Theologische faculteit, ook al was deze niet een Universiteit verbonden. In onze wet op het Hooger Onderwijs wordt eerst in Artikel 136 gezegd, dat de examens worden afgenomen door elke faculteit, maar volgt daarna in Artikel 137, dat de toekenning van den doctoren graad alleen geschiedt door den Senaat. De promotie tot doctor geschiedt dan ook aan geen enkele Nederlandsche Universiteit, ook niet aan de Vrije Universiteit, door de betrokken Faculteit alleen en op haar gezag, maar geschiedt altoos door of namens den Senaat als representeerende het geheele corpus der Universiteit. En dat dit volstrekt niet alleen een Nederlandsche usantie is, maar nog algemeen als regel wordt beschouwd, blijkt uit wat het bekende Handbuch der gelehrten Welt Minerva 1911, Band I p. 7 aangaande Duitschland mededeelt, dat „die Doktorgrade von den Fakultäten unter der Autorität der gesammten Universität verliehen werden“. Dat de medewerking van den Senaat practisch bij onze Rijksuniversiteiten zich daartoe beperkt, dat de Rector en Ab-actis de promotie bijwonen, doet aan de zaak zelve niet af. De doctorgraad wordt verleend op gezag van de geheele Universiteit; het doctorsdiploma draagt het zegel van de Hoogeschool en

wordt door op naam van zulk een l heeft, geldt als bevoegd schappelijk. Zoo sterk in Europa, Theologisch narie, Colle heeten, zich om op eige te verleene genoemde l dat in zijne rig" overzicht andere Scho welke grad eens op na dat de The graad verle in de Theo wij bij ons e land aangaa beeld wel h 1771 een l faculteiten, faculteiten e Theologische propaedeuse toen ook l Theologische de School v voeging van de School o opgenomen l ook weer h en Schotlan Seminaria v de Staatsun hooger gra van baccala niet een dez leerlingen to promoveren, is dat een C der knappen aan de Univ titel te verle men naast d Facultés de de Eglise lit nl, die te l een die van uitgaat te G hoogste gra Obstenrijk l Evangelische, oppericht we eerst in 1861 toen ze doo het universi waarom ze di Kön. Kais, en men tal van waar de pr bezit geen d wie den doc naar Weene Universiteit. Afrika, waar nog nooit, he maar wier l om den doot op zekere l Amerika, wa te Grand R telijke Gerefo het Seminarie Kerk, dat na staat, hebbet lingen tot d beweerd. Het kelijk wezen, afwijking van is, aan haa ging verleent betekenis er onze Gereform Theologische wetenschapp staat, hebben heid in acht een recht consensu allee komt. En he d. w. z. een wanneer onz uit het oog l niet een and heeft gedaan, wellicht straks den, niet allec telijk Gerefor meel met ev deze bevoegd maar ook in l formeerde Ker van veel tijd zonen naar N den doctorstit dat onze Sy zouden de bei Zuid-Afrika en Noord-Ameri volgen?

Wat de H gische Schoo sterdsamsche S aanvoeren, om Theologische ten deele gee beroep op ee waaruit zeker leid. Het feit, bij die volker hoogst staat, d promotierecht sluitend het p teiten, wordt l alle kracht gez vakscholen, die band staan en oefenen, en d Theologische l Frankrijk, die

Wat nu het zeker waar, d Instituut van